

Haldun Taner'i anmak

Hikâyeci Haldun Taner, denemeci, gazete yazarı Haldun Taner, oyun yazarı, tiyatro adamı, üniversite öğretim üyesi... Hepsinde büyük başarıya imza atmış. Yine de, sahne üzerindeki eserlerinin 'alkış'ı daha farklı gibime geliyor.

Yapı Kredi Yayınları, Haldun Taner'in yapıtını bugünün okurlarıyla buluşturuyor; iyi ki buluşturuyor. **Günümüz hayhuyunda, 1986'da kaybettiğimiz bu değerli yazar ne çok şey söylüyor hâlâ!** Kırkı aşkın yıl önceki yazısında -geçen gün dikkatimi çekti- uyarıyor, alıntılıyorum:

"(...) yokuş aşağı paldır küldür gidiyoruz. İnsanı insan yapan nitelikleri gün günden unutmaya başladık. Edebiyat, tiyatro, müzik, plastik sanatlar, bu hoyrat ve kıyasıya ortamda eski anlamlarından âdeta boşaldılar. Büyük çoğunluğun da 'Bunlara artık ne gerek var' diyebileceği bir horgörüye itildiler."

Çocukluk, gençlik yılları bir hayli sıkıntılı geçmiş. Kendisi pek söz açmazdı. Babası, beş yaşındayken Haldun Bey, vefat etmiş; ana-oğul baş başa kalmışlar. **Tahir Alangu, Taner'in yaşamına ilişkin bilgi verirken, "1938 - 1942 arasında dört yıl, Erenköyü Sanatoryumu'nda hayatla ölüm arasında bocaladı" diyor.**

Tuhaf ama; 'Devekuşuna Mektuplar' yazarı, olanca iyimserliğiyle, bunlardan uzak dururdu. Nelerden söz açardı? Haldun Bey'i hep güzel, iyi, olumlu şeylerden konuşurken, yazarken hatırlıyorum. Sizi bir başka yöne mi çekip götürecektir, ya da, sizin bir yanlışıma mı değinecek, inceliği, duyarlılığı, babacanlığı asla elden bırakmazdı.

Öylesine geniş bir hoşgörünün insanıydı ki, öylesine geniş bir perspektiften hayatı, sanatı, siyaseti alımlıyordu ki, düzeysizliğe ne yazısında çizisinde, ne yaşayışında yer vardı. Cahide Sonku'nun ölümünden sonra, ünlü aktrisin alkolikliğine sözüm ona üzülenlere şöyle demişti: "Onunla uğraşmayın. Onu yargılamayın. Çıkışı da inişi de olmayan güvenceli hayatlarınızla övünün,

yetinin. Cahide'ye karşı ucuz üstünlükler taslamaya kalkmayın."

Hikâyeci Haldun Taner, denemeci, gazete yazarı Haldun Taner, oyun yazarı, tiyatro adamı, üniversite öğretim üyesi... Hepsinde büyük başarıya imza atmış. Bununla birlikte hikâyeciliği gölgede kalmış mıdır diye sorarım. 'Konçinalar'ı, 'Fasarya'yı, 'Sancho'nun Sabah Yürüyüşü'nü, 'Yalıda Sabah'ı unutamam; böylesi pek çok öykü onun kaleminden.

Yine de, Haldun Bey'in kitleye büyük çapta ulaşabilmesi tiyatro eserleriyle olmuştur. Çok sevilen oyunlar yazdı. Zamana yenik düşmemiş gazete yazıları da muhakkak sevilerek okunuyordu; **yine de, sahne üzerindeki eserlerinin 'alkış'ı daha farklı gibime geliyor.**

İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda izlediklerim 'Fazilet Eczanesi' (1960), 'Günün Adamı' (1961) çok etkilendiğim oyunlardı. 'Lütfen Dokunmayın'ı, 'Huzur Çıkmazı'nı da unutamam. 'Huzur Çıkmazı' bizde az işlenmiş, psikolojik bir sarsıntının, cinsel iktidarsızlığın irdelenmesidir.

Hele -büyük aktör- rahmetli Ulvi Uraz'ın yaşattığı 'Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım' (1964) dün gibi aklımda!

Gülriiz Sururi için handiyse özel olarak yazılmış 'Zilli Zarife'yi (1966), Tünel'deki Elhamra Sineması'nda seyretmiştik. 'Zilli Zarife', 'Keşanlı Ali Destanı' gibisinden çok sükseli bir oyunun gerisinde hiç mi hiç kalmaz; sevgili Gülriiz de göz kamaştırıcıydı. Tabii, 'Sersem Kocanın Kurnaz Karısı' ve Münir Özkul'un kulaklarda yansıyan son replikleri... Haldun Bey bu oyununu hem içerik yapısı açısından öteki oyunlarından ayırır, önemserdi. **Söylemem yersiz:** O önemseyiş daima en alçakgönüllü bir tutumla, kendisine sorulmuşsa söylenirdi. O, Haldun Taner'di. ■

